

Magdalena B. Król<http://orcid.org/0000-0003-4866-0385>

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

magdalena.krol@up.krakow.pl

DOI: 10.35765/pk.2023.4203.26

Dostęp do informacji a poziom wiedzy wśród pokolenia X i Z na przykładzie Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie

STRESZCZENIE

Artykuł prezentuje wyniki badania przeprowadzonego w 2001 r. wśród przedstawicieli pokolenia X i badania przeprowadzonego w 2021 r. wśród przedstawicieli pokolenia Z. Celem podjętych badań było znalezienie odpowiedzi na pytanie, czy nieograniczony dostęp do informacji w Internecie ma wpływ na wzrost poziomu wiedzy wśród przedstawicieli pokolenia Z o najbardziej prestiżowych wydarzeniach kultury wysokiej na przykładzie Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Badaniem ankietowym objęci zostali studenci Uniwersytetu Jagiellońskiego i Politechniki Krakowskiej.

SŁOWA KLUCZE: źródła informacji, pokolenie X, pokolenie Z, Konkurs Pianistyczny im. F. Chopina, preferencje muzyczne studentów, muzyka Fryderyka Chopina

ABSTRACT

Access to Information and Knowledge Levels among Generation X and Z based on the Frederic Chopin International Piano Competition in Warsaw

The article presents the results of a survey conducted in 2001 among representatives of Generation X and a survey conducted in 2021 among representatives of Generation Z. The aim of the research undertaken was to find an answer to the question whether unlimited access to information on the Internet increases the level of knowledge among the representatives of Generation Z of the most prestigious high culture events on the example of the International Chopin Piano Competition in Warsaw. The survey covered students of the Jagiellonian University and the Cracow University of Technology.

KEYWORDS: information sources, Generation X, Generation Z, Chopin Piano Competition, musical preferences of students, music of Fryderyk Chopin

Sugerowane cytowanie: Król, M. (2023). Dostęp do informacji a poziom wiedzy wśród pokolenia X i Z na przykładzie Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie. © *Perspektywy Kultury*, 3(42), ss. 419–442. DOI: 10.35765/pk.2023.4203.26

Nadesłano: 12.01.2022

Zaakceptowano: 30.06.2023

Wprowadzenie

W ostatnich dwóch dekadach dynamiczny rozwój Internetu i nowych technologii spowodował dostęp do informacji w każdym miejscu i czasie. Możliwe stało się pozyskanie niemalże każdej informacji w sposób niezwykle łatwy, szybki i bezwysiłkowy. Ta szybkość przepływu informacji za sprawą Internetu stała się tak atrakcyjna, że w bardzo krótkim czasie zdominowała życie, zarówno zawodowe, jak i prywatne. Obecnie coraz liczniej i chętniej korzystamy z handlu elektronicznego – dokonując zakupów w e-sklepach bądź biorąc udział w aukcjach internetowych, usług elektronicznych (e-bankowość, e-zdrowie, e-kultura), a także z nauki i pracy w formie zdalnej. Skoro zatem w tak krótkim czasie Internet zdołał zdominować życie (proces ten wydaje się nadal trwać), a dostęp do potencjalnie każdej informacji jest na wyciągnięcie dłoni, to czy wpływa to w jakikolwiek sposób na wzrost poziomu wiedzy o otaczającym świecie? Pytanie wydawało się ważne i interesujące, stąd podjęte zostały badania mające na celu, choć w bardzo ograniczonym zakresie, znalezienie na nie odpowiedzi. Wymagało to jednak zawężenia grupy docelowej, doprecyzowania obszaru badawczego, jak i znalezienia punktu odniesienia w przeszłości.

Zasadne wydawało się porównanie dwóch pokoleń, które z jednej strony nie byłyby od siebie zbyt odległe czasowo, z drugiej zaś – dorastające w różnych okolicznościach, co ma istotny wpływ m.in. na dostęp do źródeł, z jakich czerpały informacje. Wybrano pokolenie X, które jako ostatnie dorastało bez dostępu do Internetu, i pokolenie Z będące pierwszym pokoleniem urodzonym w świecie łatwego dostępu do Internetu¹. Pokolenie X – samodzielne w podejmowaniu decyzji, potrzebujące poczucia sensu podejmowanych działań, ceniące rezultat podejmowanych przez siebie działań, potrafiące współpracować (Wasylewicz, 2016, s. 135). Nie jest oswojone z mediami cyfrowymi i wykazuje większe przywiązanie do tradycyjnych wartości, ambitne, skoncentrowane na karierze, mające ostrożny stosunek do mediów społecznościowych – jest na nich obecne, ale może się bez nich obyć, w pracy lojalne i godne

1 W literaturze przedmiotu występują różne klasyfikacje generacji (pokoleń) ze względu na niemożność jednoznacznego określenia dat granicznych, uznawanych za początek i koniec danego pokolenia. W niniejszym opracowaniu przyjęto najbardziej popularny podział generacji:

- 1928–1945 – „cicha generacja”,
- 1946–1964 – „Baby Boomers”,
- 1965–1982 – pokolenie X,
- 1983–1996 – pokolenie Y, „Millenialsi”,
- 1997 – aktualnie – pokolenie Z.

zaufania². Pokolenie Z – nie zna świata bez Internetu, nie wyobraża sobie życia bez nowych technologii, Internetu i social mediów, podłączone do sieci przez całą dobę (Sadowa, 2019, s. 297–311). Jego cechy charakterystyczne to: problemy z koncentracją i skupieniem się na jednej rzeczy w sposób rzetelny i trwały, szybkie ocenianie, wydawanie sądów i reagowanie – często na podstawie niepełnych informacji i danych, wysoka samoocena (Moczydłowska, 2020, s. 275–291), potrzeba nieustannych bodźców (Ciekankowski i Nowicka, 2019, s. 27–38). Nie tylko szuka informacji, ale przede wszystkim tworzy własne treści – aktywne na portalach społecznościowych, prowadzi blogi, uczestniczy w dyskusjach online. Często sugeruje się opiniami influencerów i żyje w tzw. bańkach informacyjnych³. Zaznajomione z nowymi technologiami do tego stopnia, że stanowią one dla niego naturalne środowisko.

Celem podjętych badań było znalezienie odpowiedzi na postawione przez Autorkę publikacji pytanie badawcze, czy nieograniczony dostęp do informacji w Internecie ma wpływ na wzrost poziomu wiedzy wśród przedstawicieli pokolenia Z o najbardziej prestiżowych wydarzeniach kultury wysokiej⁴ na przykładzie Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Badanie przeprowadzone zostało z wykorzystaniem sondażu diagnostycznego wśród studentów dwóch krakowskich uczelni o diametralnie różnych profilach – Uniwersytetu Jagiellońskiego i Politechniki Krakowskiej. Z uwagi na komparatystyczny charakter badania pierwsze badanie przeprowadzone zostało w 2001 r. wśród przedstawicieli pokolenia X, natomiast drugie – w 2021 r. wśród przedstawicieli pokolenia Z. Pomimo 20 lat dzielących obydwie badania, w jak największym stopniu starano się odwzorować przyjętą w 2001 r. metodykę badania. W artykule zaprezentowane zostały wyniki, analiza porównawcza oraz wnioski z badań.

2 <https://www.livecareer.pl/porady-zawodowe/pokolenie-x> (dostęp: 27.12.2021).

3 <https://www.livecareer.pl/porady-zawodowe/pokolenie-x> (dostęp: 27.12.2021).

4 Kultura wysoka/ elitarna wg Antoniny Kłoskowskiej to oryginalna twórczość uznana przez krytyków artystycznych i uzyskująca aprobatę w środowisku samych twórców. Odbiór jej treści wymaga szczególnych kwalifikacji, dlatego też można ją określić jako trudną i z tego właśnie względu – elitarną. Co ważne, „część dzieł kultury elitarniej, w przeciwieństwie do popularnej, zachowuje trwałą pozycję poprzez stulecia i składa się na dorobek kulturalny ludzkości”. Ograniczenie kręgu uczestników kultury elitarniej nie wynika z wąskiego zasięgu, lecz z charakteru jej treści. Szczególnie ważne z punktu widzenia niniejszego opracowania jest stwierdzenie, że „kultura elitarna inspirowała w pewnej mierze kulturę popularną i częściowo przenikała poprzez masowe kanały kulturowego przekazu do szerokiej publiczności, zyskując wyznawców” (Kłoskowska, 1991, s. 47–48). To częściowe zachodzenie na siebie kultury elitarniej i popularnej można zauważyć w przypadku muzyki Fryderyka Chopina i jej recepcji.

Konkurs Chopinowski – fenomen jednego kompozytora

Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina w Warszawie jest najważniejszym wydarzeniem muzycznym w Polsce i jednym z najważniejszych wydarzeń muzycznych na świecie. To jeden z najstarszych, najbardziej rozpoznawalnych i prestiżowych konkursów muzycznych na świecie w klasie fortepianu. Jest również jednym z niewielu konkursów monograficznych, tzn. we wszystkich etapach wykonywane są wyłącznie utwory jednego kompozytora. Od ponad 90 lat popularyzuje muzykę Chopina, odkrywa talenty pianistyczne, otwiera młodym muzykom drogę do międzynarodowych karier. Laureatom gwarantuje występy w największych salach koncertowych i nagrania autorskich płyt w renomowanych wytwórniach płytowych. Skupia uwagę nie tylko międzynarodowego środowiska muzycznego i melomanów, ale także osób, które na co dzień z muzyką klasyczną mają niewiele styczności. W Polsce jest swego rodzaju świętem narodowym⁵.

Konkurs powstał z inicjatywy prof. Jerzego Żurawlewa⁶ w 1927 r. Wzięło w nim wówczas udział 26 pianistów z ośmiu krajów. Pierwotnie Konkurs miał być wielkim forum, na którym dyskutowałoby się o tym, jak grać Chopina. Konkurs Chopinowski odbywa się w Filharmonii Warszawskiej i organizowany jest co pięć lat, a od 1970 r. – w październiku⁷. Od 2010 r. organizatorem Konkursu jest Narodowy Instytut Fryderyka Chopina w Warszawie⁸. Od początku trwania Konkursu cykliczność zaburzona została zaledwie trzykrotnie – przez wojnę (1949), odbudowę Filharmonii Narodowej (1955), pandemię COVID-19 (2021). Dotychczas czterokrotnie zwycięzcami Konkursu zostali Polacy: Halina Czerny-Stefańska (1949), Adam Harasiewicz (1955), Krystian Zimerman (1975) i Rafał Blechacz (2005).

5 <https://chopin2020.pl/pl/about/about-competition> (dostęp: 27.12.2021).

6 Jerzy Żurawlew (1887–1980) – polski pianista i pedagog. Po zakończeniu wojny przebywał w Bochni, gdzie założył szkołę muzyczną. W latach 1946–1949 mieszkał w Gliwicach, ucząc i koncertując w całym kraju. W 1949 r. powrócił do Warszawy, gdzie prowadził klasę fortepianu w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej. Do końca życia uczestniczył w pracach organizacyjnych Konkursu i był jurorem siedmiu pierwszych jego edycji. Zmarł w trakcie trwania 10. Konkursu Chopinowskiego; <https://culture.pl/pl/tworca/jerzy-zurawlew> (dostęp: 27.12.2021).

7 Dla uczczenia daty śmierci Fryderyka Chopina – 17 października 1849 r.; https://pl.wikipedia.org/wiki/Mi%C4%99dzynarodowy_Konkurs_Pianistyczny_im._Fryderyka_Chopina (dostęp: 27.12.2021).

8 Narodowy Instytut Fryderyka Chopina – narodowa instytucja kultury powstała w 2001 r. To największe centrum chopinowskie na świecie. Promuje, chroni, bada i upowszechnia dziedzictwo Fryderyka Chopina. Organizuje co roku międzynarodowy festiwal „Chopin i jego Europa”, a także wydaje serie płyt CD i DVD z interpretacjami muzyki Chopina na instrumentach dawnych i współczesnych; <https://chopin2020.pl/pl/about/organizer> (dostęp: 27.12.2021).

Wraz z rozwojem technologii organizatorzy Konkursu korzystają z nowych możliwości pojawiających się w danym czasie. Pierwszymi w historii transmisjami Konkursu Chopinowskiego były:

- radio: I Konkurs (1927),
- telewizja: V Konkurs (1955),
- Internet: XVI Konkurs (2010),
- VR⁹: XVIII Konkurs (2021)¹⁰.

Aktualnie organizator prowadzi stronę internetową¹¹ i profile Konkursu w mediach społecznościowych (Facebook¹², Instagram¹³, Twitter¹⁴, YouTube¹⁵). Istnieje możliwość zapisania się do newslettera, aby otrzymywać najnowsze informacje o artystach i konkursie. Do pobrania jest również aplikacja Chopin Competition 2020 na urządzenie mobilne: App Store i Google Play, aby być na bieżąco z przebiegiem konkursu. W 2021 r. Konkurs korzystał z całego spektrum najnowszych technologii. Całe wydarzenie obecne było na antenach radio i tv, można je było obserwować w streamingu, mediach społecznościowych i przy pomocy specjalnie dedykowanej mu aplikacji.

Metodyka prowadzonych badań

Celem badań było znalezienie odpowiedzi na postawione przez Autorkę artykułu pytanie badawcze, czy nieograniczony dostęp do informacji w Internecie ma wpływ na wzrost poziomu wiedzy wśród przedstawicieli pokolenia Z o najbardziej prestiżowych wydarzeniach kultury wysokiej na przykładzie Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Aby doprecyzować pytanie badawcze, sformułowane zostały pytania szczegółowe:

- Czy poziom wiedzy o Konkursie Chopinowskim był wyższy wśród pokolenia X, czy jest wyższy w pokoleniu Z?
- Z jakich źródeł czerpało informacje o Konkursie Chopinowskim pokolenie X, a z jakich czerpie pokolenie Z?

9 VR live-streaming – transmisja w Virtual Reality, wirtualne przeniesienie widza na wydarzenie, wirtualne uczestnictwo w wydarzeniu.

10 <https://chopin2020.pl/pl/about/about-competition> (dostęp: 27.12.2021).

11 <https://chopin2020.pl/pl/> (dostęp: 27.12.2021).

12 <https://www.facebook.com/instytut.chopina/> (dostęp: 27.12.2021).

13 <https://www.instagram.com/chopininstitute/> (dostęp: 27.12.2021).

14 <https://twitter.com/ChopinInstitute/> (dostęp: 27.12.2021).

15 <https://www.youtube.com/channel/UCSTXol20Q01Uj-U5Yp3IqFg> (dostęp: 27.12.2021).

- Jakie preferencje muzyczne posiadało pokolenie X, a jakie posiada pokolenie Z?
- Co o muzyce Fryderyka Chopina sądziło pokolenie X, a co sądzi pokolenie Z?
- Czy istnieje różnica w poziomie wiedzy o Konkursie Chopinowskim, preferencjach muzycznych i nastawieniu do muzyki klasycznej pomiędzy studentami uczelni humanistycznej a studentami uczelni technicznej?

Aby znaleźć odpowiedzi na postawione pytania badawcze, przeprowadzone zostały dwa badania ankietowe wśród studentów dwóch krakowskich uczelni o zróżnicowanych profilach – Uniwersytetu Jagiellońskiego i Politechniki Krakowskiej. Pierwsze badanie przeprowadzone zostało pod koniec 2001 r.¹⁶ w losowo wybranych domach studenckich UJ¹⁷ („Żaczek”, „Nawojka”) i PK („Rumcajs”, „Leon”, „Bartek”, „Balon”). Badaniem objętych zostało 100 losowo wybranych studentów, w tym 50 studentów UJ i 50 studentów PK. Drugie badanie przeprowadzono pod koniec 2021 r.¹⁸ i stanowiło ono wierne odwzorowanie badania sprzed 20 lat – przebadano 100 losowo wybranych studentów UJ i PK, zamieszkujących wyżej wymienione akademiki, przy użyciu tej samej metody badawczej, z wykorzystaniem identycznego kwestionariusza badawczego.

Chcąc w pełni odwzorować badanie z 2001 r., zdecydowano się na tradycyjną (nie elektroniczną) formę przeprowadzenia badania ankietowego, pomimo trudnych okoliczności związanych z IV falą COVID-19 pod koniec 2021 r. Z uwagi na obowiązujące wówczas ograniczenia epidemiologiczne ankieterzy nie zostali wpuszczeni do domów studenckich. O wypełnienie ankiety prosili studentów wchodzących i wychodzących z akademików. Kwestionariusz badawczy składał się z 3 części obejmujących 18 pytań, w tym 15 pytań zamkniętych i 3 otwartych oraz metryczki. Pierwszą część kwestionariusza stanowił test wiedzy o Konkursie Chopinowskim¹⁹ w podziale na pytania z zakresu wiedzy podsta-

16 Badanie ankietowe przeprowadziła Autorka niniejszej publikacji, wówczas studentka kierunku „Zarządzanie kulturą” Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, na potrzeby przygotowania pracy dyplomowej pt. „Psychologia zainteresowań a zainteresowania muzyczne studentów na przykładzie wiedzy o Konkursie Chopinowskim 2000 studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego i Politechniki Krakowskiej”.

17 W dalszej części artykułu stosowane są skróty: UJ (Uniwersytet Jagielloński) i PK (Politechnika Krakowska).

18 Badanie ankietowe przeprowadziło dwoje studentów kierunku „Zarządzanie Informacją i Publikowanie Cyfrowe” Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.

19 W 2001 r. badanie wiedzy o Konkursie Chopinowskim dotyczyło XIV Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie, który odbył się w 2000 r. W 2021 r. badanie wiedzy o Konkursie Chopinowskim dotyczyło XVIII Międzynarodowego

wowej (pyt. 1–4: dotyczące pełnej nazwy Konkursu) i wiedzy rozszerzonej (pyt. 5–9: wymagające bardziej szczegółowych informacji o Konkursie). Druga część dotyczyła źródeł informacji o Konkursie Chopinowskim (pyt. 10–12)²⁰, zaś ostatnia preferencji muzycznych (pyt. 13–18), w tym muzyki klasycznej i muzyki Fryderyka Chopina.

Badaniem objęci zostali studenci UJ i PK w wieku od 18 do 25 roku życia zamieszkujący w domach studenckich. Najwięcej studentów stanowiły osoby w wieku właściwym dla przyjętego toku studiów, tj. od 19 do 23 roku życia. Szczegółowy wiek badanych zaprezentowany został w tabeli 1. Zaproszeni do pierwszego badania (2001) studenci UJ i PK to osoby urodzone w latach 1976–1982 należące do późnego pokolenia X. Studenci objęci badaniem w drugiej edycji (2021) to osoby urodzone w latach 1996–2003 reprezentujące wczesne pokolenie Z, w jakiej części będące „dziećmi” pokolenia X.

Tabela 1. Wiek badanych (w %)

Wiek (w latach)	UJ		PK	
	2001	2021	2001	2021
18	0	4	0	4
19	18	24	6	0
20	20	18	18	24
21	16	16	16	20
22	12	10	28	18
23	10	12	22	18
24	14	8	8	8
25	6	8	2	6
27 ²¹	4	0	0	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Rozkład płci badanych prezentuje poniższa tabela. W 2001 r. w badaniu udział wzięło 64% kobiet i 36% mężczyzn studiujących w UJ oraz 62% mężczyzn i 38% kobiet studiujących w PK. Z kolei w 2021 r. – 52% kobiet

Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie, który ze względu na pandemię COVID-19 odbył się w 2021 r., a nie w roku 2020.

20 W kwestionariuszu użyty do badania w roku 2021 dodane zostało źródło informacji – „social media” jako odrębna pozycja.

21 Doktoranci, finalnie wyłączeni z badania z uwagi na niską reprezentację studentów studiów III stopnia.

i 48% mężczyzn studiujących w UJ oraz 54% kobiet i 46% mężczyzn studiujących w PK²².

Tabela 2. Płeć badanych (w %)

Lp.	Płeć	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Kobieta	64	52	38	54
2.	Mężczyzna	36	48	62	46

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

W obydwu edycjach badania studenci najczęściej pochodzili ze wsi, małych miast i miast do 250 tys. mieszkańców (tab. 3), co w dużej mierze stanowi podstawę do otrzymania miejsca w domu studenckim. Dość duży odsetek studentów w 2021 r. zadeklarował jako miejsce stałego zamieszkania miasto powyżej 500 tys. mieszkańców, co wynikało najprawdopodobniej ze specyfiki warunków prowadzenia badania ankietowego (IV fala COVID-19 – opis we wcześniejszej części artykułu). Mogli to być również znajomi ze studiów, którzy na stałe mieszkają w Krakowie, ale byli akurat w odwiedzinach w akademiku.

Tabela 3. Miejsce stałego zamieszkania (w %)

Lp.	Miejsce stałego zamieszkania	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Wieś	32	32	50	28
2.	Miasto do 50 tys. mieszkańców	38	8	28	6
3.	Miasto od 51 tys. do 100 tys. mieszkańców	10	12	10	18
4.	Miasto od 101 tys. do 250 tys. mieszkańców	10	20	8	22
5.	Miasto od 251 tys. do 500 tys. mieszkańców	6	6	0	8
6.	Miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	4	22	4	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

W pierwszym badaniu najliczniejszą grupę studentów UJ stanowili studenci kierunków takich jak: prawo (22%), filologie (18%) i historia (12%), w drugiej edycji – filologie (16%), prawo (12%), informatyka (12%)

22 Rozkład studentów studiów I i II stopnia wg płci (stan na 31.12.2020 r.): Uniwersytet Jagielloński – 67% kobiet i 33% mężczyzn (pозyskano z: www.bair.uj.edu.pl/universytet-w-liczbach, dostęp: 05.01.2022); Politechnika Krakowska – 38% kobiet i 62% mężczyzn (pозyskano z: www.pk.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=2389&Itemid=1061&lang=pl, dostęp: 5.01.2022).

i chemia (10%). Z kolei PK w 2001 r. licznie reprezentowali studenci architektury (22%), elektrotechniki (18%), informatyki (10%) i budownictwa (10%), z kolei w 2021 r. – matematyki (26%), inżynierii (12%) i architektury (10%). W badaniu wzięli udział studenci wielu innych kierunków studiów, jednak nie ma uzasadnienia wymieniać ich wszystkich w tym miejscu z uwagi na małą liczebność każdego z nich.

Wyniki badań własnych z roku 2001 i 2021

Pierwsza część ankiety stanowiła test wiedzy o Konkursie Chopinowskim, który zawierał pytania podstawowe i rozszerzone. Pierwsze pytanie z zakresu wiedzy podstawowej o Konkursie Chopinowskim dotyczyło jego rodzaju. Zauważalny jest niższy poziom wiedzy badanych studentów z roku 2021 w porównaniu z rokiem 2001. Dwadzieścia lat wcześniej wszyscy studenci UJ i 92% studentów PK udzieliło prawidłowej odpowiedzi, wskazując pianistyczny rodzaj konkursu. W 2021 r. było to odpowiednio: 86% (UJ) i 84% (PK). Poziom wiedzy studentów uczelni humanistycznej pozostaje wyższy, choć już nieznacznie, od studentów uczelni technicznej.

Tabela 4. Rodzaj Konkursu Chopinowskiego (w %)

Lp.	Rodzaj konkursu	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Wokalny	0	2	0	2
2.	Skrzypcowy	0	8	6	12
3.	Fletowy	0	4	0	2
4.	Pianistyczny	100	86	92	84
5.	Dotyczący innego instrumentu	0	0	2	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Na pytanie, w jakim mieście odbywa się Konkurs Chopinowski, prawidłową odpowiedź wskazało 74% badanych studentów UJ (2021), dokładnie tyle samo, ile w pierwszym badaniu (2001). Znaczny wzrost poziomu wiedzy nastąpił w przypadku studentów PK. W 2001 r. Warszawę wskazało zaledwie 34% badanych, zaś w 2021 r. – aż 74%, jak w przypadku studentów z UJ. Dwie dekady wcześniej ponad połowa badanych studentów PK (56%) jako miejsce Konkursu Chopinowskiego wskazywała błędnie Żelazową Wolę.

Tabela 5. Miasto Konkursu Chopinowskiego (w %)

Lp.	Miasto	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Wrocław	0	10	2	4
2.	Żelazowa Wola	22	10	56	16
3.	Warszawa	74	74	34	74
4.	Duszniki Zdrój	4	4	4	6
5.	Inne miasto w Polsce	0	2	4	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Kolejne pytanie dotyczyło charakteru Konkursu Chopinowskiego ze względu na jego zasięg. Zarówno wśród studentów UJ, jak i PK odnotowano znaczący spadek wiedzy w tym zakresie. W 2001 r. aż 96% badanych studentów UJ i 86% PK prawidłowo wskazało światowy charakter Konkursu. W drugim badaniu odpowiednio: 46% (UJ) i 44% (PK). Ponownie, nieznacznie wyższy poziom wiedzy wykazują studenci UJ.

Tabela 6. Charakter Konkursu Chopinowskiego (w %)

Lp.	Charakter	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Lokalny	0	8	0	8
2.	Regionalny	0	14	0	6
3.	Ogólnopolski	0	24	6	36
4.	Europejski	4	8	8	6
5.	Światowy	96	46	86	44

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

W ostatnim pytaniu z grupy pytań podstawowych badani zapytani zostali o program Konkursu Chopinowskiego. Zauważyć można znaczący spadek poziomu wiedzy w przypadku studentów UJ, którzy w 2001 r. w zdecydowanej większości (92%) prawidłowo wskazali utwory stanowiące program Konkursu skomponowane wyłącznie przez Fryderyka Chopina, zaś w 2021 r. – zaledwie 42% badanych. W przypadku studentów PK również zanotowano spadek poziomu wiedzy, jednak nie tak spektakularny jak w przypadku studentów UJ – 68% prawidłowych odpowiedzi w 2001 r. i 62% w roku 2021. Odwrotnie niż w przypadku pierwszego badania (2001), w drugim – poziom wiedzy studentów PK jest wyższy (62%) od poziomu wiedzy studentów UJ (42%).

Tabela 7. Program Konkursu Chopinowskiego (w %)

Lp.	Program	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Utwory wyłącznie F. Chopina	92	42	68	62
2.	Utwory F. Chopina i innych kompozytorów polskich	0	20	8	10
3.	Utwory F. Chopina i innych kompozytorów zagranicznych	0	12	0	4
4.	Utwory F. Chopina, kompozytorów polskich i kompozytorów zagranicznych	8	26	24	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Pierwszym pytaniem z zakresu pytań z wiedzy rozszerzonej było pytanie o częstotliwość, z jaką odbywa się Konkurs Chopinowski. Zauważono spadek poziomu wiedzy wśród studentów UJ – w 2001 r. prawie połowa badanych (48%), zaś w 2021 r. zaledwie 28% wskazało prawidłowy 5-letni okres. Największy odsetek studentów UJ (40%) w 2021 r. zadeklarował, że Konkurs odbywa się co roku (w 2021 r.). Wśród badanych z PK odnotowano wzrost poziomu wiedzy – z 20% w 2001 r. na 26% w 2021 r. Najwięcej studentów PK (34%) w 2021 r. uważało, że Konkurs odbywa się co 3 lata. Aktualny poziom wiedzy studentów UJ (28%) jest nieznacznie wyższy od poziomu wiedzy studentów PK (26%).

Tabela 8. Częstotliwość Konkursu Chopinowskiego (w %)

Lp.	Częstotliwość	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Co roku	22	40	58	30
2.	Co 3 lata	30	30	20	34
3.	Co 5 lat	48	28	20	26
4.	Co 10 lat	0	2	2	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Na pytanie, w jakim miesiącu odbywa się Konkurs Chopinowski, badani studenci UJ udzielili poprawnej odpowiedzi w 34%, zarówno w pierwszym, jak i w drugim badaniu. Poziom wiedzy w tym zakresie nie wzrósł, natomiast znacznie zwiększył się odsetek studentów, którzy wybrali odpowiedź „nie wiem” z 18% w 2001 r. do 38% w 2021 r. Wśród studentów PK zauważyć można znaczny wzrost poziomu wiedzy – właściwą odpowiedź wybrało zaledwie 4% badanych w 2001 r. i aż 26% w 2021 r. Wybranie odpowiedzi „nie wiem” pozostaje na podobnym poziomie w obydwu

badaniach (ok. 60%). Częściej odpowiedź „nie wiem” wybierali studenci PK niż studenci UJ. Wyższy poziom wiedzy widoczny jest wśród studentów UJ (34%) w porównaniu ze studentami PK (26%).

Tabela 9. Miesiąc Konkursu Chopinowskiego (w %)

Lp.	Miesiąc	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Styczeń	2	4	2	0
2.	Luty	2	0	2	0
3.	Marzec	6	0	0	0
4.	Kwiecień	6	2	0	0
5.	Maj	0	0	2	0
6.	Czerwiec	4	2	6	2
7.	Lipiec	4	2	4	0
8.	Sierpień	2	8	6	2
9.	Wrzesień	6	4	10	2
10.	Październik	34	34	4	26
11.	Listopad	10	6	2	8
12.	Grudzień	6	0	0	0
13.	Nie wiem	18	38	62	60

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

W pytaniu o numer edycji minionego Konkursu Chopinowskiego w pierwszym badaniu prawidłowej odpowiedzi (XIV edycja) udzieliło więcej studentów PK (16%) niż UJ (14%), w drugim (XVIII edycja) odwrotnie – 20% badanych z UJ i tylko 2% z PK. Wzrost poziomu wiedzy zauważyć można wśród studentów UJ, natomiast znaczny spadek u studentów PK. Ponad połowa badanych z PK wybierała odpowiedź „nie wiem” w obydwu badaniach (ponad 60%), z kolei wśród studentów UJ odpowiedź „nie wiem” częściej wybierana była w badaniu z roku 2001 (54%) niż w 2021 r. (38%).

Tabela 10. Edycja Konkursu Chopinowskiego (w %)

Lp.	Edycja	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	XII	2	-	12	-
2.	XIII	10	-	4	-
3.	XIV (2000)	14	-	16	-
4.	XV	20	6	4	14
5.	XVI	-	18	-	12
6.	XVII	-	18	-	10
7.	XVIII (2021)	-	20	-	2
8.	Nie wiem	54	38	64	62

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Kolejnym pytaniem było wskazanie liczby uczestników zakwalifikowanych do udziału w Konkursie Chopinowskim. W badaniu z 2001 r. prawidłową odpowiedź (powyżej 90) zaznaczyło więcej badanych studentów UJ (12%) niż PK (4%). Podobny rozkład poprawnych odpowiedzi (powyżej 60) uzyskany został w badaniu dwadzieścia lat później – 14% studentów UJ i 6% studentów PK. Zauważyć można nieznaczny wzrost poziomu wiedzy wśród badanych studentów zarówno UJ, jak i PK. W obydwu badaniach najczęściej wybieraną odpowiedzią, zarówno przez studentów UJ, jak i PK, była odpowiedź „nie wiem”.

Tabela 11. Liczba uczestników Konkursu Chopinowskiego (w %)

Lp.	Liczba uczestników	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Powyżej 30	22	14	22	18
2.	Powyżej 60 (2021)	8	14	10	6
3.	Powyżej 90 (2000)	12	12	4	4
4.	Powyżej 120	4	22	0	20
5.	Nie wiem	54	38	64	52

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

W ostatnim pytaniu z zakresu wiedzy rozszerzonej badani poproszeni zostali o wskazanie kraju, jaki reprezentował zwycięzca ostatniego Konkursu Chopinowskiego²³. W badaniu z 2001 r. zdecydowanie więcej

23 Ostatniego, tj. z roku 2000 w badaniu prowadzonym pod koniec 2001 r.; z roku 2021 w badaniu prowadzonym pod koniec 2021 r.

studentów UJ (36%) niż PK (8%) wiedziało, że zwycięzca Konkursu Chopinowskiego 2000 pochodził z Chin. Przewaga wiedzy w tym zakresie studentów UJ ujawniła się również w badaniu z 2021 r. – 12% studentów UJ i zaledwie 6% studentów PK wskazało poprawnie Kanadę jako kraj pochodzenia zwycięzcy Konkursu Chopinowskiego 2021. Zauważyć można znaczne obniżenie poziomu wiedzy wśród studentów UJ i niewielkie wśród studentów PK. W obydwu edycjach badania studenci zarówno UJ, jak i PK, często – prawdopodobnie bardziej losowo niż na podstawie faktycznie posiadanej wiedzy – wskazywali Japonię i Chiny jako kraje, z których mógł pochodzić zwycięzca Konkursu. Wynikać to mogło z powszechnie znanej opinii o szczególnym uwielbieniu muzyki Fryderyka Chopina w obydwu tych krajach. Odpowiedź „nie wiem” również należała do często wskazywanych przez badanych studentów.

Tabela 12. Kraj pochodzenia zwycięzcy ostatniego Konkursu Chopinowskiego (w %)

Lp.	Kraj pochodzenia	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Japonia	24	24	32	36
2.	Chiny (2000)	36	26	8	16
3.	Polska	0	10	4	16
4.	Argentyna	4	6	2	4
5.	Kanada (2021)	0	12	0	6
6.	Rosja	12	4	16	8
7.	Nie wiem	24	18	38	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Druga część ankiety zawierała pytania dotyczące źródeł informacji o Konkursie Chopinowskim, z jakich korzystali poddani badaniu studenci. O fakcie, że odbywał się Konkurs Chopinowski, wiedziało więcej studentów UJ niż PK w obydwu badaniach. Warto zwrócić szczególną uwagę na bardzo duży spadek wiedzy, zarówno wśród badanych studentów UJ (86% w 2001 r.), jak i PK (72% w 2001 r.), w badaniu przeprowadzonym w 2021 r. – odpowiednio 54% (UJ) i 22% (PK).

Tabela 13. Wiedza o tym, że odbywał się Konkurs Chopinowski w roku 2000/ 2021 (w %)

Lp.	Odpowiedź	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Wiedziałam/cm	86	54	72	22
2.	Nie wiedziałam/cm	14	46	28	78

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Badani, którzy wiedzieli, że odbywa się Konkurs Chopinowski, poproszeni zostali o wskazanie źródła informacji, z którego dowiedzieli się o Konkursie. W badaniu przeprowadzonym w 2001 r. zdecydowana większość studentów UJ (80%) i PK (84%) jako główne źródło informacji wskazała telewizję. W dalszej kolejności łącznie przez studentów UJ i PK podane zostały: radio (66%), prasa (50%), znajomi (10%). Warto zwrócić uwagę, że zaledwie 4% studentów PK wskazało wówczas Internet jako źródło informacji. W badaniu z roku 2021 podstawowym źródłem informacji dla badanych studentów UJ (70%) i PK (62%) był Internet, w tym social media. Inne wymieniane źródła, łącznie przez studentów UJ i PK, to – telewizja (28%), znajomi (26%), radio (22%), prasa (18%). Zauważyć można, że powszechna dostępność do Internetu w 2021 r. nie przewyższyła telewizji wybieranej jako główne źródło informacji w 2001 r.

Tabela 14. Rodzaj mediów, z jakich badani dowiedzieli się o Konkursie Chopinowskim (w %) ²⁴

Lp.	Rodzaj mediów	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Telewizja	80	12	84	16
2.	Radio	40	10	26	12
3.	Prasa	30	10	20	8
4.	Internet	0	34	4	46
5.	Social media (2021)	-	36	-	16
6.	Znajomi	6	18	4	8
7.	Inne źródła	0	0	0	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Studentów, którzy zadeklarowali, że wiedzieli o tym, iż odbywa się Konkurs Chopinowski, zapytano, czy interesowali się bieżącym przebiegiem Konkursu. W obydwu badaniach przebiegiem Konkursu interesowało się więcej studentów UJ niż PK. Zauważyć można niewielki spadek zainteresowania wśród studentów UJ (z 18% w 2001 r. na 16% w 2021 r.) oraz wzrost u studentów PK (z 2% w 2001 r. na 8% w 2021 r.). Zainteresowani bieżącym przebiegiem Konkursu Chopinowskiego czerpali informacje, analogicznie – w 2001 r. głównie z telewizji (18%) oraz radia (10%) i prasy (6%), natomiast w 2021 r. głównie z Internetu (26%) i social mediów (20%), a także od znajomych (14%), z telewizji (2%), radia (2%) i prasy (2%).

24 Nie sumuje się do 100%, ponieważ można było wskazać więcej niż jedno źródło informacji.

Tabela 15. Zainteresowanie przebiegiem Konkursu Chopinowskiego (w %)

Lp.	Odpowiedź	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Nie	82	84	98	92
2.	Tak	18	16	2	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Ostatnia część kwestionariusza badawczego zawierała pytania mające na celu zdiagnozowanie preferencji muzycznych badanych. Zasadne było zatem poprzedzenie ich pytaniem o ewentualne kształcenie muzyczne. Wyniki pierwszego badania ujawniły brak kształcenia muzycznego wśród zdecydowanej większości badanych studentów UJ (82%) i PK (78%). Dwadzieścia lat później zauważyć można mniejszy odsetek studentów, którzy w ogóle nie kształcili się muzycznie – dotyczy to zarówno studentów UJ (52%), jak i PK (70%). W porównaniu z badaniem przeprowadzonym w 2001 r. studenci badani w 2021 r. wskazywali różne formy kształcenia muzycznego, które realizowali w przeszłości. Studenci UJ – pobieranie prywatnych lekcji (16%), uczęszczanie do szkoły muzycznej I stopnia (16%), studenci PK – samodzielną naukę (20%), lekcje prywatne (12%). Wyraźny jest wzrost w zakresie kształcenia muzycznego, w różnych formach, wśród badanych w roku 2021.

Tabela 16. Kształcenie muzyczne badanych (w %) ²⁵

Lp.	Rodzaj kształcenia	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Brak	82	52	78	70
2.	Uczyłem/-am się sam/a	6	8	16	20
3.	Pobierałem/-am lekcje prywatne	2	16	4	12
4.	Uczęszczałem/-am do Ogniska Muzycznego	4	0	4	2
5.	Uczęszczałem/-am do Szkoły Muzycznej I stopnia	8	16	6	0
4.	Uczęszczałem/-am do Szkoły Muzycznej II stopnia	0	2	0	0
5.	Uczęszczałem/-am do Liceum Muzycznego	0	6	2	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Preferencje muzyczne badanych studentów, zarówno UJ, jak i PK, nie uległy większym zmianom na przestrzeni lat. Dwie dekady temu studenci

²⁵ Nie sumuje się do 100%, ponieważ można było wskazać więcej niż jedną formę kształcenia muzycznego.

UJ najchętniej słuchali muzyki rockowej (36%), klasycznej (22%) i różnej (16%), zaś studenci PK – rocka (48%), popu (24%) i muzyki różnego rodzaju (14%). W 2021 r. badani studenci UJ deklarowali, że najczęściej sięgają również po muzykę rockową (32%), pop (24%), jak i wskazywali na brak preferencji muzycznych (16%). Z kolei studenci PK preferowali muzykę pop (26%), różną (18%) i rap (16%). Warto zauważyć wyraźną zmianę preferencji wśród studentów UJ co do muzyki klasycznej. Aktualnie nie cieszy się ona tak dużym zainteresowaniem (8%) jak 20 lat temu (22%). Niewielkie zainteresowanie muzyką klasyczną wśród studentów PK pozostało bez zmian.

Tabela 17. Preferencje muzyczne badanych²⁶ (w %)²⁷

Lp.	Rodzaj muzyki	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Rock	36	32	48	8
2.	Pop	8	24	24	26
3.	Różna/ zależy/ każda/ wszystkie	16	10	14	18
4.	Jazz	12	4	4	2
5.	Metal	6	10	2	8
6.	Klasyczna/ poważna	22	8	2	2
7.	Początek śpiewana	8	2	4	0
8.	Rap	2	2	0	16
9.	Nie mam preferencji	4	16	10	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

W 2001 r. niemalże wszyscy studenci UJ (96%) i duży odsetek studentów PK (78%) wyraził chęć pójścia na koncert muzyki klasycznej. Po dwóch dekadach widać znaczną zmianę w preferencjach. Zdecydowanie mniej studentów UJ (62%), jak i PK (66%) zadeklarowało chęć wzięcia udziału w koncercie muzyki klasycznej. Warto zwrócić uwagę na ogromny spadek zainteresowania uczestnictwem w koncertach muzyki klasycznej wśród studentów UJ, aktualnie niższy od studentów PK.

26 Badani studenci wymieniali również inne rodzaje muzyki, których lubią słuchać, jednakże wskazania te były w większości jednostkowe, stąd dla przejrzystości nie zostały zaprezentowane w tabeli 14.

27 Nie sumuje się do 100%, ponieważ można było wskazać więcej niż jeden rodzaj muzyki.

Tabela 18. Chęć uczestnictwa w koncercie muzyki klasycznej (w %)

Lp.	Odpowiedź	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Tak	96	62	78	66
2.	Nie	4	38	22	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Z kolei chęć uczestniczenia jako słuchacz w przesłuchaniach konkursowych w obydwu edycjach badania wyraziło więcej studentów UJ niż PK. Również jednak i w tym przypadku należy zwrócić uwagę na ogromny spadek zainteresowania tego rodzaju aktywnością kulturalną na przestrzeni lat, zarówno wśród studentów UJ (z 78% w 2001 r. na 44% w 2021 r.), jak i PK (z 54% w 2001 r. na 28% w 2021 r.).

Tabela 19. Chęć uczestniczenia jako słuchacz w przesłuchaniach konkursowych (w %)

Lp.	Odpowiedź	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Tak	78	44	54	28
2.	Nie	22	56	46	72

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

Dwa ostatnie pytania dotyczyły muzyki Fryderyka Chopina. Na pytanie: „Czy lubisz muzykę Chopina?”, w 2001 r. twierdząco odpowiedziało aż 82% badanych studentów UJ i 62% PK. Po upływie dwóch dekad tak dużej sympatii do muzyki Chopina wśród krakowskich studentów już nie ma – nieco ponad połowa studentów UJ (52%) i mniej niż połowa studentów PK (40%) lubi muzykę tego kompozytora.

Tabela 20. Czy lubisz muzykę Fryderyka Chopina? (w %)

Lp.	Odpowiedź	UJ		PK	
		2001	2021	2001	2021
1.	Tak	82	52	62	40
2.	Nie	16	48	32	60
3.	Nie wiem	2	0	6	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

W ostatnim pytaniu badani poproszeni zostali o wyrażenie swojej opinii bądź skojarzeń związanych z muzyką Fryderyka Chopina. W pierwszej edycji badania (2001) zwraca uwagę spora różnica pomiędzy

wypowiedziami studentów UJ a PK. Studenci UJ konstruowali rozbudowane zdania, operowali wyszukany słownictwem, używali metafor. Wypowiedzi były przemyślane, zawierały ciekawe skojarzenia i niejednokrotnie wyrażały emocje. Studenci PK wypowiadali się w krótkich zdaniach, operowali mało wyszukany słownictwem, nierzadko nieadekwatnym do zagadnienia („spoko”, „fajna”, „niezła”, „zagina mnie”), bez widocznego ładunku emocjonalnego. Wszystkie wypowiedzi badanych studentów można podzielić na pięć kategorii (tab. 21):

Tabela 21. Opinie i skojarzenia związane z muzyką Fryderyka Chopina

Lp.	Kategoria wypowiedzi	Wypowiedzi badanych studentów
1.	Z lekcji szkolnej	„to muzyka poważna”, „łagodzi obyczaje”, „pochodzi z epoki romantyzmu”, „to mazurki, polonezy”, „jest popularna w Japonii”, „jest wykonywana na fortepianie”, „jest pokarmem dla ducha”, „jest znana na całym świecie”, „zajmuje ważną pozycję w światowej muzyce poważnej”, „łączy ludzi na całym świecie”, „to armaty ukryte wśród kwiatów” (R. Schumann), „jest skomplikowana technicznie”, „jest świetnym ambasadorem Polski w świecie”, „jest w wielu przypadkach genialnym przetworzeniem wątków ludowych”, „ciągle pozostaje wyzwaniem, zarówno dla wykonawców, jak i słuchaczy”.
2.	W duchu patriotycznym	„wciąż pozwala mi być dumnym, że jestem Polakiem”, „to powód do dumy wielu Polaków”, „to jeden z symboli polskiej kultury”, „kojarzy mi się z walką o niepodległość”, „ma polską duszę”, „wyrażała stosunek kompozytora do Ojczyzny”, „jest tym, co łączyło Polaków w różnych okresach”, „jest jedną z wartości, które stanowią o nas jako o Polakach”, „jest świadectwem polskiej kultury i odbiciem stanu duszy człowieka «przeziąkniętego» patriotyzmem”, „jest dla mnie synonimem muzyki narodowej. Jest mi bliska. Myślę, że dlatego, iż we mnie podobnie jak w Chopinie, płynie słowiańska krew”.
3.	Z ładunkiem emocjonalnym	„to dla mnie preludia pełne delikatności jak i burz”, „kojarzy mi się ze starym wiejskim dworkiem latem”, „oddziałuje silnie na sferę uczuć”, „przypomina mi najpiękniejsze chwile spędzone z moją dziewczyną, a która mieszka bardzo daleko stąd”, „jest muzyką, która odzwierciedla całą przyrodę”, „jest lekarstwem na wszystkie życiowe bóle”, „pozwala zrozumieć w pełni piękno duszy artysty”, „porusza serce, duszę i wyobraźnię”, „zawiera w sobie uniwersalne przesłania”, „uspokaja i nastawia optymistycznie”, „jest niezwykle przejmująca, dlatego też zachwycają się nią ludzie bez względu na narodowość czy wiek”, „jest bardziej znana i doceniana za granicą niż w kraju”, „do dziś wzrusza i zachwyca”, „jest pełna życia, która nigdy nie zaginie”.

4.	Przymiotnikowe	„magiczna”, „ponadczasowa”, „genialna”, „nazbyt patetyczna”, „piękna”, „łagodzi najeżone nerwy”, „intrygująca”, „interesująca”, „jest ok dla kogoś kto ją lubi”, „całkiem przyjemna”, „super”, „fajna”, „spoko”, „fascynująca”, „niezła”, „mało popularna”, „dobra na wszystko”, „inspirująca”, „ponadczasowa”, „uspokaja”, „odpręża”, „niesamowita”, „trudna, ale porywająca”, „jest żywiołowa, melodyjna i piękna”.
5.	Indyferencji bądź dezaprobaty	„nie jest niczym szczególnym”, „mnie nie rusza, ale może kiedyś”, „jest beznadziejna”, „mnie nie ciekawi”, „nadaje się do słuchania”, „mnie spina”, „być może kiedyś mnie zainteresuje”, „jest mi bliżej nieznaną, z wyjątkiem «Etiudy Rewolucyjnej»”, „jest mi bardzo słabo znana, co sobie właśnie uświadomiłam”, „nie jest mi znana na tyle bym mogła mieć na jej temat wyrobione zdanie”, „mało znana wśród ogółu”, „mnie zagina”.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań własnych.

W drugiej edycji badania (2021) nie widać różnicy w wypowiedziach studentów UJ i PK. Zarówno jedno-, jak i drugie są wypowiedziami w stylu sms – krótkie, bardzo często jedno-, dwusłowne, przymiotnikowe, z mało wyszukany, często nieadekwatnym słownictwem („git”, „wow”, „ok”, „spoko”). Według badanych muzyka Chopina jest:

- „spokojna” (16%),
- brak własnej opinii (16%),
- „spoko/ fajna/ OK/ super/ git/ wow” (12%),
- „nudna” (10%),
- „piękna/ wspaniała/ cudna/ ładna” (9%),
- „klasyczna/ poważna” (8%),
- „taka sobie/ nie znam/ nie lubię jej/ męcząca/ stara/ w miarę do przeżycia” (6%)²⁸.

Inne określenia podawane przez studentów to: „za mało doceniana”, „trzeba umieć tego słuchać”, „przejmująca i poetycka”, „skłania do refleksji”, „mało kojarzona”, „nie jest oczywista”, „bardzo wciągająca”, „pełna emocji”, „powoduje refleksje”, „wciąż jest modna”, „trzeba poznać”, „szanowana”.

Podsumowanie

Skonfrontowanie wyników badań wykonanych w 2001 i 2021 r. ujawniło, że akurat w tym przypadku nie nastąpiło poszerzenie kompetencji – nieograniczony dostęp do informacji w Internecie nie miał większego

²⁸ Nie sumuje się do 100%, ponieważ można było podać więcej niż jedno określenie.

wpływu na wzrost poziomu wiedzy wśród przedstawicieli pokolenia Z o najbardziej prestiżowych wydarzeniach kultury wysokiej. Być może istotny tutaj jest czynnik przesyty, który prowadzi do zubożenia, spadku zainteresowania, zaangażowania. Jednakże to jedynie niczym niepotwierdzone przypuszczenia. Porównanie przeprowadzonych badań pokazuje, jak wiele wciąż pytań pozostaje bez odpowiedzi, co niewątpliwie stanowi inspirację do podjęcia kolejnych badań w tym zakresie i przygotowania odrębnych opracowań.

Jak się okazuje, poziom wiedzy o Konkursie Chopinowskim był wyższy wśród przedstawicieli pokolenia X niż pokolenia Z. Na 9 pytań dotyczących Konkursu Chopinowskiego zaledwie w 2 pytaniach (studenci UJ) i 4 pytaniach (studenci PK) nastąpił wzrost, często nieznaczny, poprawnych odpowiedzi w porównaniu z badaniem z roku 2001. Zarówno wśród studentów UJ, jak i PK aż w 5 pytaniach zaobserwowano spadek poprawnych odpowiedzi, zaś w 2 pytaniach odpowiedzi pozostały na tym samym poziomie (studenci UJ).

Pokolenie X czerpało informacje o Konkursie Chopinowskim głównie z telewizji (80%–84%), zaś pokolenie Z – z Internetu, w tym z mediów społecznościowych (62%–70%). Warto podkreślić, że w 2001 r. pokolenie X w znakomitej większości nie miało swobodnego dostępu do Internetu, z kolei 20 lat później dla pokolenia Z telewizja nie stanowi już istotnego źródła informacji (12%–16%).

Preferencje muzyczne studentów obydwu pokoleń nie różniły się zasadniczo między sobą. Zarówno przedstawiciele pokolenia X, jak i Z deklarowali, że najchętniej słuchają muzyki rockowej, popu oraz różnej. Widoczne jest natomiast mniejsze zainteresowanie przedstawicieli pokolenia Z muzyką klasyczną, zwłaszcza wśród studentów UJ. Paradoksalnie, pomimo iż zdecydowanie więcej studentów pokolenia Z niż X pobierało w różnych formach kształcenie muzyczne, to mniejsze jest wśród nich zainteresowanie uczestnictwem w kulturze wysokiej, m.in. w przesłuchaniach konkursowych czy koncertach muzyki klasycznej.

Pokolenie Z nie darzy szczególną sympatią muzyki Fryderyka Chopina. Określa ją krótko – „spokojna” (16%), „spoko” (12%), „nudna” (10%). Dość duży odsetek badanych nie ma własnej opinii (16%), co wynikać może z braku jej znajomości. Dwie dekady wcześniej, zwłaszcza studenci UJ, pisali o muzyce Chopina – „genialna”, „zawiera w sobie uniwersalne przesłania”, „oddziałuje silnie na sferę uczuć”, „wciąż pozwala być dumnym, że jest się Polakiem”.

Wyniki badań pokazały ponadto, że istnieje różnica w poziomie wiedzy o Konkursie Chopinowskim, preferencjach muzycznych i nastawieniu do muzyki klasycznej pomiędzy studentami uczelni humanistycznej a studentami uczelni technicznej. Zasadniczo wyższy jest poziom wiedzy

i większe zainteresowanie muzyką klasyczną wśród studentów UJ niż PK, co nie zaskakuje, biorąc pod uwagę profile uczelni i aktualny problem kryzysu kanonu (Czapliński, 2013, s. 127–128). W dużej mierze media wywierają wpływ na kształtowanie kultury

technologie zmieniają strukturę naszych zainteresowań: sprawy o których myślimy. Zmieniają charakter naszych symboli: nasze narzędzia myślenia. Zmieniają też naturę naszej społeczności: arenę, na której rozwija się nasza myśl (Postman, 1995, s. 33).

Studenci UJ pokolenia Z mają niższy poziom wiedzy i zainteresowania, zaś wyższy – studenci PK w porównaniu ze studentami UJ i PK pokolenia X, stąd obecnie widoczne są mniejsze dysproporcje w poprawnych odpowiedziach studentów UJ a PK niż 20 lat temu. Jest to zapewne również spowodowane przesytem informacji i wydarzeń kulturalnych, zwłaszcza w wielkich miastach – w XXI w. wszystkiego mamy więcej. Kultura zawsze jednak była nadmiarem, ponieważ „zawsze dociera do człowieka pod postacią przytłaczającej wielości dzieł, które należy przeczytać, utworów muzycznych, których należy wysłuchać, obrazów, które należy zobaczyć”. Problem jednak tkwi w tym, że współczesna kultura nadmiaru nie odnosi się do wielości, lecz do „zagubionych możliwości zapanowania nad nią, do rozproszonych miar i nieadekwatnych porządków” (Czapliński, 2013, s. 121–122), na co zwraca uwagę Przemysław Czapliński.

Jak się okazuje, nieograniczony czasem i przestrzenią dostęp do Internetu nie jest skuteczniejszym źródłem informacji od podawczej, z natury swojej, telewizji, która stanowiła podstawowe źródło informacji dwie dekady temu. Nie wpływa to również na wzrost poziomu wiedzy. Paradoksalnie, łatwość w dostępie do Internetu jest ograniczona jego biernością i nadmiarem. Telewizja przekazuje ważne, bo wyselekcjonowane informacje „na głos”, które – choć często tylko przypadkowo usłyszane – pozostają w głowie odbiorcy, powiększając jego zasób informacji i wiedzy. Po informację z Internetu użytkownik musi sięgnąć sam, do czego często nie jest przygotowany. Dawniej „wyedukowany uczestnik kultury był już przygotowany na spotkanie z przyrostem; dzięki nabytej kompetencji wiedział, że z nadmiarem można i należy sobie radzić: «można», ponieważ istnieją wzorce, które pomagają w ocenianiu i selekcjonowaniu dzieł” (Czapliński, 2013, s. 127). Współczesny użytkownik Internetu często przemyka po powierzchni stron, rezygnując z rozumienia ich treści, przez co przekaz pozostaje dla niego niejasny i pusty. Kolejno zaś przeglądane fragmenty tekstu są bardziej rejestrowane i odczuwane aniżeli analizowane i myślane – na co zwraca uwagę w swoim tekście Grażyna Osika. Skuteczna recepcja informacji czerpanych z Internetu wymaga

od czytającego „aktywnego zaangażowania się w proces konstruowania tekstu z rozbitych fragmentów”, czego nie ułatwia z kolei „brak czytelnich ram interpretacyjnych”, a „adekwatność odbioru w bardzo dużym stopniu jest zależna od wysiłków poznawczych czytelnika, ale także od czasu jakim dysponuje oraz do jakiego rodzaju baz danych ma dostęp” (Osika). Skuteczność działania będzie zatem wypadkową jego – woli, intencjonalności w poszukiwaniu informacji, umiejętności selekcji, jak i lektury ze zrozumieniem. Nie sprzyja temu z pewnością internetowy nadmiar i pośpiech. O wyborze jednej z dwóch możliwych dróg – pogłębienia chaosu informacyjnego bądź poszerzenia rozumienia rzeczywistości (Kobyłarek, 2009, s. 143) – decyduje jednak każdy użytkownik indywidualnie. Zagadnienie to wydaje się na ten moment niezwykle interesujące i z pewnością wymaga odrębnych, pogłębionych badań.

BIBLIOGRAFIA

- Ciekanowski, Z. i Nowicka, J. (2019). Generacyjne wyzwania w zakresie funkcjonowania współczesnych organizacji. *Nowoczesne Systemy Zarządzania. Instytut Organizacji i Zarządzania*, Zeszyt 14, nr 1, 27–38.
- Czapliński, P. (2013). Literatura a nadmiar. *Kultura Współczesna*, nr 1, 118–130.
- Kłoskowska, A. (red.) (1991). *Encyklopedia Kultury Polskiej XX wieku. Pojęcia i problemy wiedzy o kulturze*. Wrocław: Wiedza o kulturze, 47–48.
- Kobyłarek, A. (2009). Pomiędzy hipertekstem a hiperwizją. O kształtowaniu się nowych wspólnot sieciowych. W: L. Jakubowska-Malicka, A. Kobyłarek i M. Pryszmont-Ciesielska (red.), *Audiowizualność, Cyberprzestrzeń, Hipertekstualność. Ponowoczesne konteksty edukacji*. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Atut, 143.
- Król, M.B. (2004). *Psychologia zainteresowań a zainteresowania muzyczne studentów na przykładzie wiedzy o Konkursie Chopinowskim 2000 studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego i Politechniki Krakowskiej*, praca dyplomowa, Uniwersytet Jagielloński.
- Moczydłowska, J.M. (2020). Przynależność generacyjna pracowników jako źródło wyzwań dla Zarządzania. W: A. Sopińska i A. Modliński (red.), *Współczesne zarządzanie – koncepcje i wyzwania*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza SGH, 275–291.
- Osika, G. *Hipertekst jako efekt konwergencji mediów*. Pozyskano z: www.depot.ceon.pl/handle/123456789/3463 (dostęp: 05.01.2022).
- Postman, N. (1995). *Technopol*. Warszawa: Warszawskie Wydawnictwo Literackie MUZA SA.
- Sadowa, A. (2019). Pokolenia X, Y i Z wobec reklamy internetowej. *Studencie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne*, 28, 297–311.

Wasylewicz, M. (2016). Transformacja sposobu komunikowania się pokolenia X, Y, Z – bilans zysków i strat. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas. Pedagogika*, nr 13, 135.

Netografia

<https://culture.pl/pl/tworca/jerzy-zurawlew> (dostęp: 27.12.2021).
<https://chopin2020.pl/pl/> (dostęp: 27.12.2021).
<https://www.facebook.com/institut.chopina/> (dostęp: 27.12.2021).
<https://www.instagram.com/chopinstitute/> (dostęp: 27.12.2021).
<https://twitter.com/ChopinInstitute/> (dostęp: 27.12.2021).
<https://www.youtube.com/channel/UCSTXol20Q01Uj-U5Yp3IqFg> (dostęp: 27.12.2021).
https://pl.wikipedia.org/wiki/Mi%C4%99dzynarodowy_Konkurs_Pianistyczny_im._Fryderyka_Chopina (dostęp: 27.12.2021).
<https://www.livecareer.pl/porady-zawodowe/pokolenie-x> (dostęp: 27.12.2021).
<https://www.bair.uj.edu.pl/universytet-w-liczbach> (dostęp: 05.01.2022).
https://www.pk.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=2389&Itemid=1061&lang=pl (dostęp: 05.01.2022).

Magdalena B. Król – absolwentka zarządzania kulturą Uniwersytetu Jagiellońskiego, doktor nauk humanistycznych w zakresie nauki o zarządzaniu (UJ). Adiunkt w Katedrze Kultury Informacyjnej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie. Zainteresowania naukowe: obszar nauki o zarządzaniu – wzajemne wpływy teorii i praktyki w zarządzaniu projektami, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi, kompetencje menedżerskie; obszar nauki o komunikacji społecznej i mediach – kierunki zmian w kształceniu akademickim, media tradycyjne i nowoczesne w działalności krakowskich teatrów. Wieloletnia współpraca z krakowskimi organizacjami pozarządowymi w zakresie zarządzania projektami, a także pozyskiwania środków publicznych na realizację projektów z obszaru kultury. Autorka monografii *Skuteczne zarządzanie projektami a kompetencje interpersonalne* (Warszawa, 2017).